

Pasaulinės sodų mados Londone

PRESTIŽINĖ ŠIMTAMETĘ TRADICIJĄ TURINTI KARALIŠKOSIOS SODININKYSTĖS DRAUGIJOS („ROYAL HORTICULTURAL SOCIETY“) ORGANIZUOJAMA IR KARALIENĖS ATIDAROMA SODŲ PARODA LONDONE „CHELSEA FLOWER SHOW“ ŠIEMET ITIN TRAUKĖ VISO PASAULIO SODŲ DIZAINERIUS. PARODA GALĖJO ĮTIKTI ĮVAIRIAUSIEMS LANKYTOJŲ SKONIAMS IR BUVO YPATINGA TUO, KAD JOJE TVYROJO KARALIENĖS ELIZABETH II VALDYMO DEIMANTINIO (60 METŲ) JUBILIEJAUS IŠKILMIŲ IR LONDONO OLIMPINIŲ ŽAIDYNIŲ DVASIA. NE VIENAS SELEKcininkas, PRISTATĖS PARODAI NAUJĄ GĖLIŲ VEISLĘ, PAVADINO JĄ MONARCHĖS GARBEI.

Tekstas > Astos Grabauskienės, kraštovaizdžio dizainerės, specialiai iš Londono
Fotografijos > Astos Grabauskienės

„M&G Investments“ ramybės kupinas sodas, sukurtas garsaus, penkis aukso medalius anksčiau šioje parodoje pelniusio britų dizainerio Andy Sturgeono, įkvėptas XIX amžiaus Meno ir amatų judėjimo („The Arts and Crafts Movement“), skatinusio tradicinius amatus, paprastas formas ir natūralias medžiagas. Kaip ir būdinga šiai dizaino kryptčiai, sodo struktūra asimetrinė, joje buvo atskleistas natūralių medžiagų – vario, Perbeko akmens, angliško ažuolo grožis. Sodo erdvė suskirstyta į kelias geometrines akmens sienomis atskirtas erdves. Sienose išgręžtų įvairaus dydžio skylių ornamentas atkartojo vario žiedų skulptūrą – šleifą, nuviliantį per tvenkinį, ir gana tradicinį drėgnų vietų augalų – epimedžių, astrancijų, snapučių, žiognagių, šilingių, katilėlių, kraujalakių, sibirinių vilkdagių gėlyną. Subtili spalvų paletė: balta, gelsvai žalsva, melsva, kremeninė, šiek tiek purpurinės, papildančios vario spalvą, – dar labiau paryškino tvarkingą ir neįmantrią sodo struktūrą.

Ypatingai atrodė „Telegraph“ sodas, kurį sukūrė viena iš Londono olimpinio parko kūrėjų Sarah Price. Čia ji pasistengė atkurti lopinėlių laukinės Didžiosios Britanijos gamtos – su daugiakamieniais beržais, pelkėtų pievų augalais, rieduliais.

Tik variu įrėminti vandens telkiniai ir kalkmeniu iškloti takai bylojo apie žmogaus įsikišimą. Subtilią augalų paletę dizainerė sukūrė iš drėgmę mėgstančių augalų: vingirių, vingiorykščių, blužniapaparčių, kraujalakių, vėdrynų, žiognagių, šluotsmilgių.

Klasikiniu būdu karpytų krūmų buvo galima išvysti ir elegantiškame tamsiai raudonų, rausvų, kreminių, sidabrinių atspalvių Arne'o Maynardo kompanijai „Laurent-Perrier“ sukurtame sode. Dizaineris, priešingai nei kiti, sodo struktūrą kūrė naudodamasis beveik tik augalais, ir tik tokiais,

kurie būtų patrauklūs įvairiais metų laikais. Tamsiai raudoni bukai su viršuje supintomis šakomis, karpyti buksmedžiai, rožės, apsvijusios iš lazdynų šakelių suformuotus rutulius, skendėjo snapučiu, viduvių, bajorių, tinažolių, rusmenų, pentinių, kiekčių, levandų jūroje.

Geriausiu parodomuoju sodu („Best in Show“) buvo pripažintas kompanijos „The Brewin Dolphin“ finansuotas sodas, kurį sukūrė žymus, jau šešis aukso medalius Čelsio sodų parodoje pelnęs Cleve'as Westas. Jo sodas buvo pripažintas geriausiu ir pernai. Dizaineris teigė pirmąkart sode panaudojęs klasikiniu būdu formuotus kukmedžius. Karpyti kukmedžiai, buką

gyvatvorė, akmeninės kolonos su rūdžių spalvos geležiniiais vartais ir simetrinė taisyklinga sodo struktūra kontrastavo su šiuolaikišku natūralistiniu apsodiniu. Švelnią gelsvai žalia, balta, melsvą spalvų paletę, kuriamą iš snapučiu, sinavadu, karpažolių, žiognagių, vingirių, pagyvino ryškūs raudonų aguonų ir purpuriniai dekoratyvinių česnakų žiedai.

Nors Čelsio paroda – puiki proga profesionaliems sodininkams ir mėgėjams susipažinti su augalų naujovėmis, daugiausia lankytojų dėmesio vis dėlto sulaukia specialiai parodai sukurti sodai. Jų įrengimui pradama ruošti iki parodos likus 14 mėnesių, o įrengiami jie vos per tris savaites. Įrengiant sodus demonstruojamas aukščiausias profesionalumas. Augalai vienam sodui kartais tiekiami iš dvidešimties skirtingų medelynų, kad būtų aukščiausios

kokybės ir žydėtų reikiamu metu, nes nuo to priklauso vertinimo komisijos verdiktas. Kadangi kasmet orai pateikia staigmenų, vienus augalus, kaip juokaujama, tenka pražydyti net naudojant plaukų džiovintuvą, o kitus – kone kišti į šaldytuvą, kad žydėjimas būtų pristabdytas. Dažnai sunku patikėti, jog sode augantis šimtmetis medis atvežtas ir pasodintas būtent šios parodos proga, o po savaitės ten vėl žaliuos tik žolė. Nors šie brangiai

kainuojantys ir už rėmėjų pinigų įrengiami sodai kartais sulaukia kritikos dėl savo efemerškumo – esą galėtų atlikti kilnesnę misiją, pvz., galėtų būti perkelti ten, kur toliau džiugintų pagyvenusius žmones ar našlaičius vaikus, ši paroda išlieka britų pasididžiavimu ir turbūt ne vieno sodų dizainerio svajone kada nors joje išvysti ir savo sukurtą sodą. Šiomet sodų tematika buvo gana plati – nuo klasikos iki natūralizmo, tačiau apsodavimo tendencijos išliko

Lankytojai geriausiu parodomuoju sodu išrinko „The Arthritis Research UK“ finansuotą sodą, kurį sukūrė patyręs dizaineris Thomas Hoblynas. Dizainerio įkvėpimo šaltinis – italų renesanso garsiųjų rūmų „Villa d'Este“ ir „Villa Lante“ sodai, o savąjį sodą kūrė laikydamasis vadinamojo aukso

vidurio. Dieviškos proporcijos, tobula simetrija, pakeltos lėsvės, taisyklingų formų tvenkinys, aštuonių metrų aukščio kiparisai, didinga vandens kaskada, simetriškai išdėstyti fontanėliai atspindėjo renesansinio sodo dvasią, bet buvo derinami su gana šiuolaikišku apsodiniu.

Vario ir oranžinės spalvų buvo ypač gausu Didžiosios Britanijos televizijos sodo laidų vedėjo ir Čelsio parodos debiutanto Joe Swifto miestietiška sode, įremtame keturiomis kedro medienos arkomis, kurios, dizainerio teigimu, padėjo nukreipti žvilgsnį tolyn ir suskaidyti erdves, o svarbiausia – tokios natūralios medžiagos kaip medis, akmens luitai, vanduo leido miestietiška erdvę priartinti prie gamtos. Struktūrą kūrėjas papildė daugelio sodų dizainerių mėgstamais daugiakamieniais medžiais, šikart sedulomis. Sodrių spalvų (oranžinės, tamsiai raudonos, rūdžių atspalvio) paletė, sudaryta iš tūbių, vilkdalgių, karpazolių, žiognagių, padėjo sukurti šilumą spinduliuojančio sodo įspūdį. ▶

beveik tokios pačios: dauguma dizainerių rėmėsi natūralistinėmis apsinimo daugiamečiais gėlėmis schemomis. Nors specialistai vengia kalbėti apie vyraujančias sodų madas, sunku nepastebėti į madą grįžtančių klasikinių dekoratyviai karpytų krūmų (angl. *topiary*), kurie derinami su kontrastuojančiais pievų augalais. Daugelyje sodų buvo matyti įvairių elementų iš akmens, o gėlių lysvėse neretai atsirasdavo net didžiuliai akmens luitai. Spalvų paletė išliko tokia pat mistinė ir ekstravangantiška kaip ir pernai: oranžinė, kalbant ne tik apie žiedų, bet ir lapų spalvą, buvo derinama su sodria tamsiai raudona, gelsvai žalsva, buvo kuriamas padūmavusio, varinio atspalvio įspūdis. Mėgstamiausias sodų dizainerių metalas – varis, mėgstamiausia medžio spalva – rūdžių geltonumo, oranžinė. Kone kiekviename sode dizaineriai pateikė idėjų, kaip geriau taupyti vandenį ir rinkti lietaus nuotekas. ●